

Kosten en baten gezondheidsverschillen

Doorrekening baten drie persona's

Opdrachtgever: FNO

Rotterdam, 31 maart 2021

Kosten en baten gezondheidsverschillen

Doorrekening baten drie persona's

Opdrachtgever: FNO

Annejet Kerckhaert
Patrick de Wilde

Rotterdam, 31 maart 2021

Inhoudsopgave

Samenvatting	7
Aanleiding en doel onderzoek	7
Resultaten algemeen	7
Resultaten per persona	7
1 Aanleiding en doel onderzoek	11
Achtergrond	11
Doel van het onderzoek	11
Aanpak 11	
Leeswijzer	12
2 Persona 1 – Schuldenproblematiek en LVB	13
2.1 Huidige situatie	13
2.2 Verloop zonder lokale, langdurige hulp op maat	13
2.2.1 0 tot 1 jaar	13
2.2.2 1 tot 3 jaar	14
2.2.3 3 tot en met 10 jaar	14
2.3 Verloop met lokale, langdurige hulp op maat	14
2.3.1 0 tot 1 jaar	14
2.3.2 1 tot 3 jaar	15
2.3.3 3 tot en met 10 jaar	15
2.4 Baten	16
2.4.1 Maatschappelijke materiële baten	16
2.4.2 Immateriële baten	18
3 Persona 2 – Alleenstaande moeder en laaggeletterdheid	19
3.1 Huidige situatie	19
3.2 Verloop zonder lokale, langdurige hulp op maat	19
3.2.1 0 tot 1 jaar	19
3.2.2 1 tot 3 jaar	20
3.2.3 3 tot en met 10 jaar	20
3.3 Verloop met lokale, langdurige hulp op maat	20
3.3.1 0 tot 1 jaar	20
3.3.2 1 tot 3 jaar	20
3.3.3 3 tot en met 10 jaar	21
3.4 Baten	21
3.4.1 Materiële baten	21
3.4.2 Immateriële baten	24
4 Persona 3 – Jeugdproblematiek	25
4.1 Huidige situatie	25
4.2 Verloop zonder lokale, langdurige hulp op maat	25
4.2.1 0 tot 1 jaar	25

4.2.2	1 tot 3 jaar	25
4.2.3	3 tot en met 10 jaar	26
4.3	Verloop met lokale, langdurige hulp op maat	26
4.3.1	0 tot 1 jaar	26
4.3.2	1 tot 3 jaar	26
4.3.3	3 tot en met 10 jaar	27
4.4	Baten	28
4.4.1	Materiële baten	28
4.4.2	Immateriële baten	30
5	Geraadpleegde bronnen	31
5.1	Bronnen persona 1	31
5.2	Bronnen persona 2	31
5.3	Bronnen persona 3	32

Samenvatting

Aanleiding en doel onderzoek

FNO wil graag aan de hand van aansprekende voorbeeld persona's een beeld geven van wat de baten zijn van het aanpakken van gezondheidsachterstanden bij kwetsbare gezinnen. Een persona staat voor een gezin in een huishouden. Ecorys heeft aan de hand van de methodiek van de maatschappelijke kosten baten-analyse (MKBA) drie persona's doorgerekend waarin drie verschillende situaties van gezinnen zijn geschetst. Kern van de MKBA-methodiek is dat twee situaties met elkaar vergeleken worden: 1) de gezinssituatie zonder lokale, langdurige hulp op maat en 2) de gezinssituatie met lokale, langdurige hulp op maat. We brengen daarmee in kaart op welke manier de situatie in het huishouden verandert dankzij hulp op maat en welke maatschappelijke baten dat oplevert op diverse domeinen.

We kijken naar maatschappelijke materiële baten én naar immateriële baten. De materiële baten omvatten met name de maatschappelijke kosten die door de inzet van hulp op maat voor de gezinnen worden vermeden. Immateriële baten zijn de veranderingen voor het gezin die door de hulp ontstaan die niet in geld uit te drukken zijn. De kosten van de lokale, langdurige hulp op maat zijn niet meegenomen in de berekeningen.

Resultaten algemeen

Bij alle persona's worden aanzienlijke maatschappelijke materiële baten gerealiseerd van meer dan €200.000 per huishouden gedurende tien jaar (tabel 1 t/m 3).¹ De grootste baten worden gerealiseerd op de domeinen werk en inkomen, welzijn en gezondheid. De immateriële baten betreffen met name een verlaging van stress, meer zelfvertrouwen, meer zelfontplooiing, een steviger informeel netwerk en meer zelfredzaamheid.

Resultaten per persona

We vatten de resultaten van de drie gezinnen hieronder kort samen.

Persona 1 – Schuldenproblematiek en LVB

De eerste persona beschrijft een gezinssituatie waarin de dochter een licht verstandelijke beperking heeft en er binnen het gezin financiële problemen zijn. Door lokaal en langdurig hulp op maat te bieden, wordt gerealiseerd dat:

- het gezinsinkomen stijgt doordat de moeder gaat werken;
- uithuiszetting wordt voorkomen;
- het gezin niet meer naar de voedselbank hoeft;
- de dochter minder ontvankelijk is voor roken;
- het alcoholgebruik van de vader afneemt;
- het gezin gezonder eet;
- de ouders meer bewegen.

Met de lokale, langdurige hulp die wordt geboden is er bij dit persona in potentie over een periode van tien jaar een maximum bedrag van € 206.917 aan materiële baten te realiseren. Deze baten bestaan voornamelijk uit de maatschappelijke kosten die worden vermeden door inzet van de lokale, langdurige hulp op maat. Er worden ook materiële baten gerealiseerd doordat de moeder na

¹ De kosten van de lokale, langdurige hulp zijn niet meegenomen in de berekeningen.

een jaar aan het werk gaat en een inkomen verdient (zonder de hulp op maat zou ze niet gaan werken). De grootste baten liggen bij werk & inkomen en bij wonen (tabel 1).

Tabel 1 Maatschappelijke materiële baten gezin 1

Domeinen	
<i>Werk en inkomen</i>	€ 79.163
<i>Wonen</i>	€ 64.589
<i>Welzijn</i>	€ 34.426
<i>Gezondheid</i>	€ 28.739
Totaal²	€ 206.917

Persona 2 – Alleenstaande moeder en laaggeletterdheid

De tweede persona beschrijft de gezinssituatie van een alleenstaande moeder met twee jonge kinderen die als gevolg van een echtscheiding in een burn-out terecht komt. Doordat ze de Nederlandse taal onvoldoende beheerst, komt ze moeilijker mee in de maatschappij. Door de lokale, langdurige hulp op maat wordt gerealiseerd dat:

- de depressie van de moeder wordt aangepakt;
- schoolverzuim van de kinderen wordt voorkomen;
- de moeder zich ontplooit als gevolg van het volgen van een opleiding;
- het gezinsinkomen toeneemt als gevolg van het verkrijgen van een baan;
- de moeder haar lees-, taal en digitale vaardigheden verbeteren;
- uithuisplaatsing van de jongste zoon wordt voorkomen;
- plaatsing van de jongste zoon in een residentiële jeugdinstelling wordt voorkomen;
- moeder minder gewicht aankomt;
- het plegen van diefstal door de oudste zoon wordt voorkomen;
- kosten voor een advocaat worden voorkomen.

Met de lokale, langdurige hulp op maat is er bij dit gezin in potentie over een periode van tien jaar een maximum bedrag van € 276.021 aan maatschappelijke materiële baten te realiseren. Deze baten bestaan voornamelijk uit de maatschappelijke kosten die worden vermeden door inzet van de lokale, langdurige hulp op maat. De grootste baten liggen bij werk & inkomen en bij welzijn (tabel 2).

Tabel 2 Maatschappelijke materiële baten gezin 2

Domeinen	
<i>Werk en inkomen</i>	€ 143.249
<i>Onderwijs</i>	€ 711
<i>Welzijn</i>	€ 113.305
<i>Gezondheid</i>	€ 14.969
<i>Criminaliteit</i>	€ 3.788
Totaal³	€ 276.021

Persona 3 – Jeugdproblematiek

De derde persona betreft een gezin met twee tienerkinderen waarvan de zoon extreem puberaal gedrag vertoont. Dit gaat zo ver dat hij in aanraking komt met justitie. Door de lokale, langdurige hulp op maat wordt gerealiseerd dat:

² De jaarlijkse totaalbedragen zijn verdisconteerd met een discontovoet van 2% en bij elkaar opgeteld.

³ De jaarlijkse totaalbedragen zijn verdisconteerd met een discontovoet van 2% en bij elkaar opgeteld.

- de vader niet overspannen raakt en hierdoor even veel uren kan blijven werken;
- de vader promotie maakt waardoor het gezinsinkomen stijgt;
- het startsalaris van de kinderen toeneemt doordat voortijdig schooluitval wordt voorkomen;
- het startsalaris van de zoon toeneemt doordat hij geen strafblad krijgt;
- de moeder minder rugklachten ervaart;
- de hoge bloeddruk van de vader wordt voorkomen;
- de moeder geen zware depressie krijgt;
- de vader geen hartproblemen krijgt;
- de zoon geen criminele activiteiten onderneemt waardoor justitiële kosten worden voorkomen.

Met de lokale, langdurige hulp op maat is er bij dit gezin in potentie over een periode van tien jaar een maximum bedrag van € 294.821 aan materiële baten te realiseren. Deze baten bestaan voornamelijk uit de maatschappelijke kosten die worden vermeden door inzet van de lokale, langdurige hulp op maat. Ook bij dit gezin bestaan de baten uit een toename van het gezinsinkomen. De grootste baten liggen bij werk & inkomen en bij gezondheid (tabel 3).

Tabel 3 Maatschappelijke materiële baten gezin 3

Domeinen	
<i>Werk en inkomen</i>	€ 175.328
<i>Onderwijs</i>	€ 624
<i>Gezondheid</i>	€ 107.601
<i>Criminaliteit</i>	€ 11.268
Totaal⁴	€ 294.821

⁴ De jaarlijkse totaalbedragen zijn verdisconteerd met een discontovoet van 2% en bij elkaar opgeteld.

1 Aanleiding en doel onderzoek

Achtergrond

FNO start in 2021 met een nieuw programma 'Samen Kansrijk en Gezond', gericht op het terugdringen van gezondheidsachterstanden bij kwetsbare gezinnen. Het programma heeft een looptijd van tien jaar. Het streven van het programma is om in een aantal gebieden te leren hoe professionals hun werk vanuit verschillende domeinen en disciplines zo kunnen organiseren dat zij kunnen aansluiten bij de behoeften van inwoners. Zodat inwoners beter op maat geholpen kunnen worden.

Doel van het onderzoek

Om financiers zoals gemeenten en andere stakeholders bij het programma te betrekken, wil FNO inzicht kunnen bieden in de potentiële maatschappelijke baten die er te realiseren zijn met de inzet op gezondheidsachterstanden. FNO wil daarom voor enkele veelvoorkomende persona's (huishoudens van gezinnen met thuiswonende kinderen) inzichtelijk maken wat de huidige maatschappelijke kosten zijn en welke baten gerealiseerd kunnen worden als er succesvol wordt ingegrepen. De voorbeeldcasussen van deze gezinnen – de persona's - zijn een hulpmiddel bij het voeren van het gesprek over verwachte baten en investeringen van de lokale samenwerkingsverbanden.

Aanpak

Er zijn drie verschillende persona's opgesteld van gezinnen waarbij sprake is van veel voorkomende, herkenbare (gezondheids)problemen en multi problematiek. Een persona staat voor een huishouden. Op basis van veelvoorkomende problematieken bij kwetsbare gezinnen zijn drie conceptpersona's geschetst. Deze zijn getoetst aan de praktijk door middel van een gesprek met de klankbordgroep van gezinnen. Na deze toets zijn de persona's verder uitgewerkt.

De persona's bevatten een beknopte beschrijving van de huidige situatie van het huishouden, de situatie zonder hulp op maat en de situatie met hulp op maat. Bij elk van de persona's is een indicatie gegeven van de maatschappelijke kosten per leefgebied (zorg, wmo, jeugdzorg, werk en inkomen, schulden, criminaliteit, etc.) over een periode van tien jaar. Dit is gedaan voor zowel de situatie zonder hulp op maat als met hulp op maat.

Het in kaart brengen van de potentiële maatschappelijke baten is gebaseerd op de werkwijze van een maatschappelijke kosten-baten analyse (MKBA). Centraal daarin staat dat we twee situaties met elkaar vergelijken: een situatie met inzet van hulp op maat en een situatie zonder inzet van hulp op maat. We brengen daarmee in kaart op welke manier de situatie in het huishouden verandert dankzij de inzet van hulp op maat en welke effecten dat heeft op de diverse domeinen. Hierbij is niet stilgestaan bij de specifieke inzet zelf, maar bij de situatie die naar verwachting ontstaat en wat die nieuwe situatie betekent in termen van (maatschappelijke) baten. Zo is niet ingegaan op bijvoorbeeld de effectiviteit van ondersteuning bij een beter eet- en beweegpatroon, maar is uitgewerkt (wanneer dit past bij het persona) welke baten er te verwachten zijn wanneer iemand beter eet en meer beweegt. Door de kosten in beiden situaties met elkaar te vergelijken, zijn de potentiële baten in kaart gebracht (ook wel de voorkomen kosten door inzet van hulp op maat).

Om zicht te krijgen op wat er bekend is over de kosten en baten bij veranderingen op het gebied van gezondheidsachterstanden, is gebruik gemaakt van beschikbare, relevante literatuur. Zo is er gebruik gemaakt van literatuur over bijvoorbeeld de kosten en baten van sport en bewegen, van overgewicht en van overmatig alcoholgebruik en is er gebruik gemaakt van kengetallen over de kosten voor bijstandsuitkeringen, zorggebruik, onderwijsachterstanden, wonen en schulden.

Leeswijzer

In de volgende hoofdstukken worden de drie persona's nader beschreven. De persona's beginnen met een beschrijving van de huidige situatie, gevolgd door een uiteenzetting van het verloop zonder- en met inzet van de lokale, langdurige hulp op maat van FNO. Beide verlopen worden beschreven aan de hand van drie verschillende tijdsperiodes; van 0 tot 1 jaar, van 1 tot 3 jaar en van 3 tot en met 10 jaar. Vervolgens worden de materiële en immateriële baten beschreven.

2 Persona 1 – Schuldenproblematiek en LVB

Onderstaand volgt een beschrijving van de gezinssituatie van een stel met een dochter met een licht verstandelijke beperking. Ook is het stel onvoldoende in staat om inzichtelijk te krijgen wat hun inkomsten en uitgavenpatroon is. Hierdoor raken ze in de schulden terecht, wat bij beiden veel stress oplevert.

2.1 Huidige situatie

Jeremy Visser (38) en Melissa Dijkstra (35) huren een bovenwoning in de binnenstad van een middelgrote gemeente en hebben samen een dochter, Hailey Visser, van 9 jaar oud. Zij heeft een licht verstandelijke beperking en volgt speciaal onderwijs. Melissa heeft haar vmbo diploma behaald en werkte voorheen als verkoopmedewerker in een kledingwinkel. Sinds de komst van hun dochter is ze gestopt met werken om voldoende tijd te hebben voor de opvoeding. Jeremy heeft een mbo opleiding gevolgd tot magazijnmedewerker en werkt sindsdien fulltime binnen deze branche. Met zijn maandelijks bruto inkomen van € 2.000,- weten ze als gezin de ene maand net rond te komen en de andere maand net niet, waardoor er betalingsachterstanden ontstaan. Zo loopt in de maanden waarin ze niet rondkomen, doordat Hailey bijvoorbeeld nieuwe schoenen nodig heeft of op een schoolreisje gaat waarvoor een ouderbijdrage nodig is, de betalingsachterstand van hun zorgverzekering op. Ze zijn regelmatig laat met betalen van hun huur en maken sinds twee maanden gebruik van de voedselbank. Ze schamen zich hiervoor en praten hier met anderen niet over. Jeremy en Melissa maken zich veel zorgen over hun dochter en om hun financiële situatie, dit levert bij beiden veel stress op wat thuis leidt tot spanningen en wrijving. Melissa voelt zich vaak onzeker over de manier van opvoeden en twijfelt of ze het goed genoeg doet. Het vervoer voor Hailey, om naar school, te kunnen is een zorg. De chauffeur is regelmatig te laat, wat nog meer stress veroorzaakt bij Melissa. Doordat er in haar ogen zoveel mis gaat voelt ze zich vaak radeloos. Ook Jeremy zit slecht in zijn vel. 's Avonds drinkt hij graag een blikje bier, soms drinkt hij er een te veel, raakt hij aangeschoten en ontstaan er discussies tussen hem en Melissa. Jeremy en Melissa zien hun situatie somber in en voelen zich hulpeloos. Mettertijd zijn ze het gros van hun sociale contacten verloren omdat ze uit schaamte voor hun situatie, steeds meer afstand van hen hebben genomen.

2.2 Verloop zonder lokale, langdurige hulp op maat

2.2.1 0 tot 1 jaar

De schulden van Jeremy en Melissa stapelen zich op. De woonconsulent van de woningcorporatie komt poolshoogte nemen. Jeremy en Melissa schrikken van het bezoek van de woonconsulent. Ze ervaren veel stress, schamen zich, durven niet helemaal open kaart te spelen en gaan akkoord met de voorgestelde betalingsregeling van 100 euro per maand (bovenop de reguliere, maandelijkse huurkosten) terwijl ze dit bedrag eigenlijk niet kunnen missen. Een maand later stapelen de uitgaven zich alweer op tijdens een partijtje van een vriendin van Hailey waar Jeremy de kinderen trakteert op een dagje karten. De eerste termijn van 100 euro om de betalingsachterstand bij de woningcorporatie in te halen, vergeten ze te betalen. Dit gaat een aantal maanden zo door. De woningcorporatie probeert contact te zoeken, maar Jeremy en Melissa gaan hier niet op in. Ze verwachten de situatie zelf op te kunnen lossen. Jeremy gaat binnenkort een paar weekendklussen doen, dan zullen ze toch wel ruim genoeg hebben om alle schulden af te betalen? De woningcorporatie stelt na een aantal pogingen om oplossingen te vinden een uithuiszettingsprocedure in werking, waarop Jeremy en Melissa na enkele weken uit hun woning

worden gezet. Het Leger des Heils biedt ze een tijdelijke begeleid wonen plek aan. Er verandert in de tussentijd weinig aan de situatie van het gezin. De ouders ervaren stress over hun financiën en de opvoeding van Hailey, blijven aangewezen op de voedselbank, ze eten ongezond, ze bewegen te weinig en Jeremy drinkt teveel.

2.2.2 1 tot 3 jaar

Nadat Jeremy en Melissa een aantal maanden via het Leger des Heils onderdak hadden, hebben ze een woning toegewezen gekregen in een andere woonplaats. Het was voor hen een grote tegenslag dat ze niet in hun bekende omgeving konden blijven wonen. Hailey is inmiddels bijna 12 jaar oud en start na de zomer op een middelbare school (speciaal onderwijs). De overgang naar de nieuwe school geeft veel onzekerheid. Jeremy en Melissa hebben nog geen idee welke school kan voorzien in de juiste vorm van onderwijs voor Hailey. Ook zal er opnieuw vervoer moeten worden geregeld, Melissa ziet er enorm tegenop om dit te gaan uitzoeken en regelen. Hailey vindt het ook moeilijk om de vertrouwde omgeving van haar school te verlaten en op een andere school te beginnen waar ze niemand kent. Ze hoopt dat het haar lukt daar vrienden te maken. Jeremy heeft de afgelopen jaren vaak tijdelijke contracten gehad. Hij werkt nu voor het tweede jaar met een jaarcontract in hetzelfde distributiecentrum als magazijnmedewerker. Doordat ze in een nieuwe woonplaats zijn gaan wonen, moet hij een langere reis afleggen om bij zijn werk te komen waardoor hij dagelijks langer van huis is. Enkele maanden geleden kreeg hij meer last van slapeloze nachten en hartkloppingen. Na lang aandringen door Melissa is hij naar de huisarts gegaan waar ook zijn overmatig drankgebruik ter sprake kwam. Ondanks dat de huisarts hem dringend adviseerde zijn drankgebruik te minderen, vindt Jeremy het heel moeilijk om minder te drinken.

2.2.3 3 tot en met 10 jaar

Inmiddels is Hailey weer een aantal jaar ouder en begint ze te puberen. Ze blijkt gevoelig te zijn voor roken en ze heeft een jongen ontmoet van ruim in de twintig, waarvan Jeremy en Melissa betwijfelen of hij de juiste intenties heeft met hun dochter. Hailey komt regelmatig veel te laat thuis en wil dan niet aangeven waar ze is geweest en waarom ze zo laat thuis komt. Voor Jeremy en Melissa was het onverklaarbaar dat Hailey op een avond met een nieuwe telefoon thuis kwam. Ze gingen hierover het gesprek met haar aan en na een verhitte discussie gaf Hailey toe dat ze die van haar vriend had gekregen. Ook op school gaat het niet goed. Omdat ze regelmatig laat thuis komt, slaapt ze te weinig en kan ze zich op school niet concentreren. 's Middags gaat ze vaak naar haar vriendje toe en schiet haar huiswerk erbij in. Jeremy en Melissa maken zich grote zorgen om hun dochter, maar weten niet goed wat ze kunnen doen. Hailey slaagt er uiteindelijk niet in haar vmbo basis diploma te behalen en raakt bovendien op 19 jarige leeftijd (einde tiende jaar) ongewenst zwanger van haar vriend. Jeremy heeft zijn drankgebruik niet kunnen minderen en begint hiervan de consequenties te ondervinden. Zo trilt en zweet hij veel, slaapt hij slecht en heeft hij last van wisselende stemmingen. Ook zijn overgewicht is van negatieve invloed op zijn gezondheid. Melissa heeft inmiddels ook overgewicht en een ongezond hoog cholesterolgehalte zonder dat ze zich daar bewust van is.

2.3 Verloop met lokale, langdurige hulp op maat

2.3.1 0 tot 1 jaar

Een gezinsbegeleider gaat naast het gezin staan en vraagt hen waar ze hulp bij nodig hebben. Om te beginnen focust de begeleider zich samen met Jeremy en Melissa op het inzichtelijk maken van de inkomsten en uitgaven. Daarbij legt de begeleider prioriteit bij het kunnen inhalen van de betalingsachterstanden en het voorkomen van verdere opbouw van schulden. Dat het gezin hulp krijgt van een begeleider die meedenkt en zoekt naar oplossingen, verlicht de stress bij het gezin. Met behulp van de begeleider realiseren Jeremy en Melissa zich dat ze maandelijks tekortkomen.

Melissa besluit hierop een parttime baan te gaan zoeken als kassamedewerker. Binnen een aantal weken kan ze bij de plaatselijke supermarkt aan de slag in deze functie. Doordat het gezin maandelijks meer inkomsten overhoudt kunnen ze de huurkosten betalen, is er meer rust en aandacht voor Hailey en hoeven ze niet meer naar de voedselbank. De begeleider kan de volgende stap zetten in overleg met het gezin.

2.3.2 1 tot 3 jaar

Inmiddels werkt Melissa al ruim twee jaar bij de plaatselijke supermarkt, ze heeft leuke collega's en de werkzaamheden bevallen haar goed. Via het fietsenplan op haar werk heeft ze een fiets aangeschaft waarmee ze nu – weer of geen weer – elke dag naar haar werk fietst. Niet meer wachten op de bus, heerlijk! Ze profiteert van een kortere reistijd en van meer lichaamsbeweging. Wel is ze nog onzeker over de opvoeding en scholing van Hailey. De begeleider heeft haar sinds een aantal weken in contact gebracht met andere moeders die kinderen met een licht verstandelijke beperking opvoeden. Melissa ervaart steun aan het contact dat ze heeft met andere moeders en voelt zich meer gesterkt in de manier waarop zij haar dochter opvoedt. Jeremy en Melissa vonden het moeilijk om een middelbare school te kiezen voor Hailey. De begeleider heeft hen goed geholpen met het inzichtelijk maken van de verschillende lesmethoden en begeleiding van een aantal middelbare scholen in de buurt. Uiteindelijk hebben Jeremy en Melissa gekozen voor de school met de lesmethode die het beste past bij Hailey. Met hulp van de begeleider is het Melissa ook gelukt vervoer naar de middelbare school voor Hailey te regelen. Hailey vond het heel spannend om vanuit haar vertrouwde omgeving naar een nieuwe middelbare school te gaan. Het heeft een paar maanden geduurd voordat ze meer uit haar schulp kwam, maar inmiddels heeft ze nieuwe vriendinnen gemaakt. De begeleider focust zich inmiddels ook al een jaar op het verminderen van het drankgebruik van Jeremy en op de zorgelijke toename van zijn gewicht. Zo fitnessen ze samen twee keer per week bij de sportschool in de buurt via een gemeentelijke subsidie. Als tiener kwam Jeremy graag bij de sportschool en was hij er zeer gedreven in. Omdat het een tijd geleden was dat hij voor het laatst had gefitnest moest hij er even aan wennen, maar hij merkt dat hij het nog steeds goed kan en hij geniet enorm van het sociale contact dat hij er heeft met andere sporters. Deze nieuwe tijdsbesteding verzet zijn gedachten, geeft hem een doel en vermindert zijn behoefte aan drank.

2.3.3 3 tot en met 10 jaar

Doordat Melissa veel aandacht en tijd heeft besteed aan het begeleiden van Hailey met haar huiswerk, is Hailey erin geslaagd haar vmbo basis diploma te behalen. Hierop volgend is Hailey een entree mbo opleiding tot horecamedewerker begonnen en heeft ze met behulp van de begeleider een stageplek weten te bemachtigen bij een restaurant in de buurt. Ze woont inmiddels zelfstandig op kamers in een begeleid wonen traject. Tot opluchting van Jeremy en Melissa, heeft de relatie met haar vriend maar kort standgehouden en is voorkomen dat Hailey ongewenst zwanger raakt. Jeremy komt nog steeds graag bij de plaatselijke sportschool om te sporten en om zijn sociale contacten te onderhouden. Hij heeft er nieuwe vrienden gemaakt en gaat sindsdien regelmatig samen met hen fitnessen. Hij heeft hierbij geen hulp meer nodig van de begeleider. Zijn alcoholgebruik is aanzienlijk verminderd en hij heeft het goed onder controle. Hij vindt dat een biertje op zijn tijd geen kwaad kan, maar beperkt zich dan tot één of twee biertjes voor de gezelligheid. Melissa werkt nog steeds bij de supermarkt in de buurt en heeft het heel leuk met een aantal vaste collega's. Buiten werktijden om spreekt ze regelmatig met hen af.

2.4 Baten

2.4.1 Maatschappelijke materiële baten

Met de lokale, langdurige hulp op maat is er in potentie over een periode van tien jaar een maximum bedrag van € 203.546 aan materiële baten te realiseren (tabel 2.1; de jaarlijkse totaalbedragen zijn verdisconteerd met een discontovoet van 2% en bij elkaar opgeteld). Deze baten zijn in onderstaande tabel uitgesplitst naar de 10 jaar durende looptijd van het programma van het FNO en naar de verschillende domeinen.

Met behulp van een professional (schuldhulpverlening € 1.500) krijgt het gezin beter inzicht in hun inkomsten en uitgaven, realiseren ze zich wat ze tekortkomen en dat er aanvullend inkomen nodig is om de eindjes aan elkaar te knopen. Hierop besluit Melissa in het eerste jaar parttime te gaan werken, waarmee ze een bijdrage kan leveren aan het gezamenlijk inkomen van € 8.605 (doordat aan Jeremy zijn inkomen niks verandert als gevolg van de hulp op maat, worden hier geen baten gerealiseerd door het programma van FNO). Doordat Hailey er met hulp op maat in slaagt haar vmbo basis diploma te behalen is haar inkomen na haar studie hoger vergeleken met haar inkomen als ze zonder startkwalificatie de arbeidsmarkt had betreden.

Ook helpt de professional het gezin met het inhalen van de betalingsachterstanden en treft het gezin een betalingsregeling met zowel de zorgverzekeraar als de woningcorporatie welke ze in staat zijn om na te komen. Omdat ze deze betalingsregelingen ook troffen in de situatie zonder de lokale, langdurige hulp op maat, zijn er hier geen baten te realiseren. Wél weet het gezin te voorkomen dat ze uit huis worden gezet (€ 6.000), dat er een deurwaarder en schoonmaker aan te pas moet komen (€ 200 en € 60) en dat ze een begeleid wonen plek toegewezen krijgen (€ 50.000). Het gezin weet met het aanvullende inkomen van Melissa voldoende rond te komen en komt daarmee voor slechts de helft van de maximale huurtoeslag in aanmerking (van € 2.100 naar € 1.050 aan huurtoeslag wat een maatschappelijke baat van € 1.050 oplevert). Ook zijn ze niet langer aangewezen op de voedselbank (€ 3.833).

Op het domein gezondheid is er een aantal baten te realiseren. De baten op dit domein nemen mettertijd toe, doordat met inzet van het programma voorkomen wordt dat bijvoorbeeld Jeremy langdurig overmatig alcohol blijft nuttigen (de aanname die hieraan ten grondslag ligt is dat de gevolgen van ongezond gedrag verergeren naar mate men langer ongezond gedrag blijft vertonen). Met behulp van de begeleider wordt veel stress van het gezin weggenomen en ontstaat er een gemoedelijkere sfeer in huis. Hierdoor zit ook Hailey beter in haar vel en is ze later minder ontvankelijk voor roken waardoor er vanaf het vijfde jaar tot en met het tiende jaar in toenemende mate baten worden gerealiseerd (van € 700 tot € 755). Bovendien raakt ze in het tiende jaar niet ongewenst zwanger (doordat ze pas in het tiende jaar zwanger raakt en ze nog niet bevalt, zijn hier niet direct kosten aan verbonden). Het lukt Jeremy in het eerste jaar nog niet goed om zijn overmatig alcoholgebruik te minderen, in het tweede jaar gaat dit beter en nemen de gerealiseerde baten gedurende het programma toe (van € 83 tot € 188). Dit geldt ook voor de ongezonde voeding (van € 1.330 tot € 2.911) en het te weinig bewegen (van € 336 tot € 745). Het lukt het gezin vanaf het tweede jaar om gezonder te eten en meer te bewegen. Tot slot was Melissa haar cholesterol gehalte in het derde jaar te hoog. Door vermindering van stress, gezondere voeding en meer beweging weet ze haar cholesterol gehalte goed op peil te houden en worden ook hierop baten gerealiseerd (van € 98 olopend tot € 116).

Tabel 2.1 Maatschappelijke materiële baten persona 1 per jaar (van jaar 0 – jaar 10)

Domeinen	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
<i>Werk en inkomen</i>											
Schuldhelpverlening	- € 1.500										
Netto inkomen Jeremy	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Netto inkomen Melissa	€ 0	€ 8.605	€ 8.605	€ 8.605	€ 8.605	€ 8.605	€ 8.605	€ 8.605	€ 8.605	€ 8.605	€ 8.605
Toekomstig inkomen Hailey									€ 1.343	€ 1.343	€ 1.343
<i>Onderwijs</i>											
Speciaal basisonderwijs	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0							
Speciaal onderwijs					€ 0	€ 0	€ 0	€ 0			
<i>Wonen</i>											
Huurtoeslag	€ 0	€ 1.050	€ 1.050	€ 1.050	€ 1.050	€ 1.050	€ 1.050	€ 1.050	€ 1.050	€ 1.050	€ 1.050
Betalingsregeling	€ 0										
Uithuiszetting		€ 6.000									
Deurwaarder		€ 200									
Begeleid wonen		€ 50.000									
Schoonmaker		€ 60									
<i>Welzijn</i>											
Pakket voedselbank	€ 0	€ 3.833	€ 3.833	€ 3.833	€ 3.833	€ 3.833	€ 3.833	€ 3.833	€ 3.833	€ 3.833	€ 3.833
<i>Gezondheid</i>											
Roken						€ 700	€ 710	€ 721	€ 732	€ 743	€ 755
Alcohol	€ 0	€ 0	€ 83	€ 114	€ 131	€ 144	€ 154	€ 163	€ 172	€ 180	€ 188
Ongezonde voeding	€ 0	€ 0	€ 1.330	€ 1.813	€ 2.087	€ 2.278	€ 2.431	€ 2.563	€ 2.684	€ 2.798	€ 2.911
Te weinig beweging	€ 0	€ 0	€ 336	€ 459	€ 529	€ 578	€ 618	€ 653	€ 684	€ 715	€ 745
Hoog cholesterol				€ 98	€ 101	€ 103	€ 105	€ 108	€ 110	€ 113	€ 116
Totaal	- € 1.500	€ 69.747	€ 15.236	€ 15.971	€ 16.334	€ 17.290	€ 17.506	€ 17.694	€ 19.211	€ 19.379	€ 19.543

2.4.2 Immateriële baten

De lokale, langdurige hulp op maat levert diverse immateriële baten op. Zo ontstaat er meer zelfvertrouwen bij Melissa en Jeremy om zelf hun financiën te regelen en te sporten. De aanpak heeft ze een zetje in de goede richting gegeven om het daarna zelf op te pakken. Melissa haalt voldoening en plezier uit haar werk en ontwikkelt een breder sociaal netwerk. Ze ontvangt daarnaast steun uit het contact met andere moeders en voelt zich hierdoor gesterkt in de opvoeding. Dit gevonden zelfvertrouwen brengt zij ook over naar Hailey waardoor zij een betere start kent op haar nieuwe school en zich in sociaal opzicht beter ontwikkelt.

3 Persona 2 – Alleenstaande moeder en laaggeletterdheid

De tweede casus beschrijft de gezinssituatie van een alleenstaande moeder met twee jonge kinderen die als gevolg van een echtscheiding in een burn-out terecht komt. Doordat ze de Nederlandse taal onvoldoende beheerst, komt ze moeilijker mee in de maatschappij.

3.1 Huidige situatie

Mariana Nunes (35) woont samen met haar twee zonen Tomás (7) en Gabriel (9) in een huurappartement in de Randstad. Ze komen rond van een bijstandsuitkering van €1.075,44 per maand en een maandelijkse gift van € 100, - van haar moeder als bijdrage voor haar kleinkinderen. Mariana is opgegroeid in Brazilië en woont sinds 15 jaar in Nederland. Ze verhuisde naar Nederland om bij haar toenmalige vriend, Frans, te gaan wonen. Frans en Mariana trouwden al snel en kregen samen twee kinderen. Vier jaar geleden, vlak na de geboorte van Tomás, werd Frans verliefd op iemand anders in het buitenland, verbrak de relatie met Mariana en emigreerde. Frans is niet meer in beeld. Af en toe maakt hij nog wat geld over voor zijn jongens, maar dat is mondjesmaat en niet structureel. Mariana voedt haar kinderen dus alleen op. Sinds een jaar ontvangt ze een bijstandsuitkering. Daarvoor werkte ze fulltime als schoonmaker om in het inkomen voor haarzelf en haar gezin te voorzien. Ze werkte zoveel uren als mogelijk in de tijd dat haar kinderen naar school gingen, ook draaide zo zoveel mogelijk avond- en weekenddiensten. Anderhalf jaar geleden ging het mis. De breuk met Frans, het gemis van haar familie in Brazilië, het vele werken en de zorg voor haar kinderen, braken haar op. Ze kwam in een burn-out terecht, gevolgd door langdurige, depressieve periodes waarin ze nauwelijks meer uit bed kwam. Ook het regelmatig bewegen schoot erbij in waardoor ze veel aankwam. Het lukte niet haar baan – op uitzendbasis – te behouden waardoor ze in de bijstand terecht kwam. Tomás en Gabriel lijden onder de situatie. Gabriel kan zich slecht concentreren op school en komt tijd te kort om met zijn vrienden af te spreken omdat hij op zijn broertje moet passen, helpt in het huishouden en zijn moeder helpt met het lezen van brieven omdat Mariana het lastig vindt om de formele brieven van instanties te begrijpen. Mariana vindt de administratie bijhouden maar lastig. Ze weet eigenlijk niet precies wat haar maandelijkse inkomsten en uitgaven zijn, maar ‘zo lang ik kan pinnen gaat het goed’, denkt ze vaak. Tomás krijgt onvoldoende opvoeding en aandacht en loopt achter op zijn klasgenoten. De lerares van Tomás maakt zich zorgen en heeft meermaals geprobeerd Mariana te bellen, maar Mariana neemt niet op en belt niet terug.

3.2 Verloop zonder lokale, langdurige hulp op maat

3.2.1 0 tot 1 jaar

Er zijn dagen dat Mariana zich dermate depressief voelt dat ze nauwelijks haar bed uit komt. Op zulke dagen wil Gabriel zijn moeder niet in de steek laten, blijven hij en Tomás thuis en gaan ze niet naar school. Na de eerste keer verzuim van Gabriel en Tomás heeft de school contact gezocht met Mariana. ze belooft ervoor te zorgen dat Gabriel en Tomás voortaan aanwezig zouden zijn. Echter vond het verzuim daarna nog een aantal keer plaats, waarop de school zich genooddaakt voelde om er melding van te maken bij de leerplichtambtenaar. De leerplichtambtenaar probeert een oplossing te zoeken samen met Mariana en de school, maar slaagt er niet in om Mariana te bereiken. Er volgt een boete en de situatie thuis verslechtert. Gabriel spijbelt regelmatig en hangt dan veel op straat rond. Er komen brieven van instanties die Mariana in een doos bewaart. School maatschappelijk werk vermoedt dat er thuis meer aan de hand is en schakelt jeugdhulp in. Een

jeugdhulpbegeleider van de gemeente gaat op huisbezoek en treft een vervuild huis aan. Mariana maakt een moedeloze indruk. De kinderen hangen verveeld rond.

3.2.2 1 tot 3 jaar

De jeugdhulpbegeleider biedt aan ondersteuning te regelen voor Mariana in de vorm van begeleiding in het huishouden en opvoedondersteuning. Mariana wijst dit af. Ze wil geen vreemden in huis die haar vertellen wat ze moet doen. Ze kan toch zeker zelf wel voor haar kinderen zorgen! Gabriel hangt steeds meer op straat rond en spijbelt. Tomás komt vanwege concentratieproblemen niet goed meer mee in de les en dreigt te blijven zitten. De ongeopende post blijft zich opstapelen. Mariana kan in de supermarkt opeens niet meer afrekenen, onvoldoende saldo. Snel belt ze haar moeder in Brazilië om hulp. Haar moeder maakt extra geld over waardoor Mariana weer even uit de financiële problemen is. De financiële situatie levert veel stress op in de thuissituatie.

3.2.3 3 tot en met 10 jaar

Gabriel, nu 12 jaar, had een slechte start in de eerste klas van de middelbare school. Hij had een mes mee naar school genomen en raakte in conflict met een medeleerling. De politie kwam er aan te pas en Gabriel moest mee naar het bureau. Gabriel werd geschorst van school. Gabriel heeft veel vrienden op straat. Een aantal van hen is vaker in aanraking gekomen met justitie. Nu hij niet meer naar school gaat besteedt hij nog meer tijd met hen. Gabriel raakt betrokken bij een diefstal en wordt daarvoor veroordeeld. Mariana ervaart veel stress. Ze maakt zich zorgen om Gabriel, voelt zich eenzaam en is angstig om naar buiten te gaan. Ze beweegt nauwelijks en kijkt veel tv. Tomás, nu 10 jaar, is nu zijn broer er niet meer is, onhandelbaar. Hij barst regelmatig uit in woede-uitbarstingen en Mariana krijgt geen grip op hem. De burens maken zich ernstig zorgen en maken melding bij het sociaal wijkteam van de gemeente. De wijkteammedewerker schakelt jeugdhulp in. Jeugdhulp zet een procedure uithuisplaatsing in. Tomás wordt uit huis geplaatst en wordt opgenomen in een jeugdinstelling.

3.3 Verloop met lokale, langdurige hulp op maat

3.3.1 0 tot 1 jaar

Om escalatie van de problematiek van Mariana, Gabriel en Tomás te voorkomen, wordt er een begeleider ingezet die naast het gezin gaat staan en samen met hen op zoek gaat naar oplossingen. De begeleider komt samen met Mariana tot de conclusie dat haar burn-out en depressie, met name veroorzaakt door haar enorme verdriet van de scheiding en de daaropvolgende eenzaamheid, haar enorm parten speelt. Haar geestelijke gezondheid weerhoudt haar ervan om op andere domeinen tot oplossingen te komen. Samen leggen ze voorlopig de focus op het behandelen van haar depressie waarop er een traject bij een psycholoog wordt ingezet. Bovendien ziet de begeleider erop toe dat Gabriel en Tomás weer naar school gaan. Nadat Mariana een half jaar elke week naar de psycholoog is gegaan, voelt ze zich al voldoende in staat om een volgende stap te nemen. Ze zou graag weer aan het werk willen, maar haar begeleider stelt voor om eerst haar taal- en digitale vaardigheden te ontwikkelen om haar baankansen te vergroten. Hiervoor gaat ze een cursus Nederlands en een cursus versterken van digitale vaardigheden volgen.

3.3.2 1 tot 3 jaar

Mariana volgt de cursus Digisterker in de bibliotheek en spreekt regelmatig af met haar Taalmaatje. Via het wijkcentrum is ze bij de formulierenhulp van een vrijwilligersorganisatie terecht gekomen. De formulierenhulp helpt haar met het ordenen en begrijpen van brieven en het maken van een overzicht van inkomsten en uitgaven. Hierdoor kan Mariana nu zelf het overzicht houden over haar financiën. Ook is ze via het wijkcentrum in contact gekomen met een netwerk alleenstaande ouders. Eén van de activiteiten van dit netwerk is een wandelgroep. Mariana sluit zich daarbij aan

en gaat twee avonden per week wandelen. Tijdens het wandelen worden tips & tricks uitgewisseld over opvoeding. Gabriel en Tomás praten vaker op school met hun mentor. Ze nemen hem in vertrouwen, kunnen beter praten over moeilijke dingen en daarom gaat het op school zowel qua inhoud als sociaal ook beter.

3.3.3 3 tot en met 10 jaar

Het gaat steeds beter met Mariana. Ze wil graag weer aan het werk. Mariana zoekt hulp bij het wijkcentrum. Daar wordt ze doorverwezen naar de sociale dienst. Samen met een klantmanager maakt Mariana een overzicht van haar opties voor werk. Ze wil graag de zorg in maar heeft daarvoor niet de juiste opleiding. De gemeente biedt een scholingsvoucher. Hiermee kan Mariana een deel van haar opleiding bekostigen. Haar moeder bekostigt ook een deel. Na drie jaar rond Mariana haar opleiding af en gaat ze aan de slag als helpende in de zorg in een verzorgingshuis. Ze vindt haar werk geweldig. Het geeft haar veel voldoening om voor anderen te zorgen en ze krijgt veel waardering van cliënten. Uit het netwerk alleenstaande ouders heeft ze een goede vriendin overgehouden. Minstens twee avonden in de week gaan ze samen fietsen, dit geeft ontspanning en is een goede uitlaatklep voor Mariana. Mariana voelt zich een stuk fitter! De jongens doen het goed op school, hebben vrienden en maken plannen voor de toekomst.

3.4 Baten

3.4.1 Materiële baten

Bij de tweede casus is er in potentie een maximum bedrag van € 276.021 aan materiële baten te realiseren met inzet van de lokale, langdurige hulp op maat (de jaarlijkse totaalbedragen zijn verdisconteerd met een discontovoet van 2% en bij elkaar opgeteld). De baten zijn in onderstaande tabel uitgesplitst naar de duur van het programma van het FNO en naar de verschillende domeinen.

Met behulp van een begeleider wordt als eerst de focus gelegd op het behandelen van Mariana haar depressie en op het schoolverzuim van haar kinderen, Gabriel en Tomás. Doordat Mariana de eerste drie jaar nog niet voldoende in staat is om te werken, zal ze zowel in de situatie zonder inzet van het programma als in de situatie met inzet, gedurende de eerste drie jaar een bijstandsuitkering blijven ontvangen. Hierop worden de eerste drie jaar dus geen baten gerealiseerd. Doordat ze na drie jaar een opleiding gaat volgen (met behulp van een scholingsvoucher ter waarde van € 1.000) waarbij ze ook gedeeltelijk gaat werken, wordt haar bijstandsuitkering hierop ingehouden (gehalveerd) en worden er baten gerealiseerd (€ 6.453). Nadat ze haar opleiding behaalt, gaat ze fulltime werken en heeft ze geen bijstandsuitkering meer nodig. Vanaf dat moment worden er baten gerealiseerd ter grootte van de gehele bijstandsuitkering (€ 12.905) die ze in de situatie zonder inzet nog zou ontvangen. De kinderbijslag, het extra kindgebonden budget en de huurtoeslag zal ze gedurende het gehele programma blijven ontvangen. Deze toeslagen blijft ze dus ontvangen ondanks de inzet van de hulp op maat. Hierdoor worden er op de toeslagen geen baten gerealiseerd.

Doordat met inzet van het programma ervoor wordt gezorgd dat Gabriel en Tomás naar school gaan, kunnen zowel de boete voor verzuim die de leerplichtambtenaar oplegt (€ 800), alsmede de tijd die de leerplichtambtenaar besteedt aan het gezin (€ 315) en de inzet van een schoolmaatschappelijk werker (€ 520) worden bespaard.⁵

⁵ Op deze kosten wordt direct bespaard. Wat lastiger te kwantificeren is en daarom geen onderdeel uitmaakt van de doorrekeningen, is het effect van het eventueel behalen van een hoger opleidingsniveau (en/of het voorkomen van schooluitval) gedurende de basisschool op de toekomstige baankansen en de hoogte van het inkomen.

Ook zorgt de hulp van de begeleider ervoor dat inschakeling van jeugdhulp wordt voorkomen (€ 480) en dat Tomás gedurende het vierde jaar niet uit huis hoeft worden geplaatst (€ 40.000) en in een jeugdinstelling terecht komt (€ 82.125). Het voorkomen van deze gebeurtenissen zorgt voor een aanzienlijke batenpost.

Op het domein gezondheid zijn er ook bij dit gezin een aantal baten te realiseren in toenemende mate. Met behulp van de begeleider wordt Mariana doorverwezen naar een psycholoog (de behandelingen hiervan kosten het eerste jaar € 2.500 en het tweede en derde jaar € 500 en vormen logischerwijs een kostenpost). Haar depressie wordt door middel van de behandelingen in het eerste jaar verholpen. Vanaf het tweede jaar worden de volledige baten gerealiseerd van het voorkomen van haar depressie door inzet van het programma (van € 1.333 in het tweede jaar oplopend tot € 1.622 in het tiende jaar). In het eerste jaar raakt Mariana betrokken bij een wandelgroep van alleenstaande ouders waar ze later een goede vriendin aan overhoudt. Samen met deze vriendin gaat ze twee avonden in de week fietsen waardoor ze meer lichamelijke beweging krijgt. Hiermee worden baten gerealiseerd vanaf het eerste jaar tot en met het tiende jaar (van € 149 oplopend tot € 367). Hierdoor neemt bovendien haar overgewicht geleidelijk af welke zich door vertalen in materiële baten (ter waarde van € 382 oplopend tot € 460).

Tot slot gaat het door de verbetering van de thuissituatie van het gezin ook beter op school met Gabriel en Tomás. Ze kunnen zich beter op school focussen en er wordt voorkomen dat Gabriel betrokken raakt bij een diefstal (€ 1.400) en hoeft er geen advocaat in de arm genomen te worden (€ 2.700).

Tabel 3.1 Maatschappelijke materiële baten persona 2 per jaar (van jaar 0 – jaar 10)

Domeinen	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
<i>Werk en inkomen</i>											
Bijstandsuitkering	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 6.453	€ 6.453	€ 6.453	€ 12.905	€ 12.905	€ 12.905	€ 12.905
Kinderbijslag	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
Extra kindgebonden budget	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
Huurtoeslag	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Netto inkomen Mariana					€ 11.820	€ 11.820	€ 11.820	€ 14.775	€ 14.775	€ 14.775	€ 14.775
<i>Onderwijs</i>											
Boete verzuim leerplicht kind	€ 800										
School-maatschappelijk werker	€ 520										
Leerplichtambtenaar	€ 315										
Scholingsvoucher					- € 1.000						
<i>Welzijn</i>											
Jeugdhulp	€ 480										
Uithuisplaatsing					€ 40.000						
Jeugdinrichting					€ 82.125						
<i>Gezondheid</i>											
Depressie	€ 0	€ 652	€ 1.333	€ 1.364	€ 1.395	€ 1.429	€ 1.463	€ 1.500	€ 1.538	€ 1.579	€ 1.622
Behandeling depressie	- € 2.500	- € 500	- € 500								
Te weinig bewegen	€ 0	€ 149	€ 228	€ 311	€ 318	€ 325	€ 333	€ 341	€ 349	€ 357	€ 367
Overgewicht	€ 0	€ 0	€ 382	€ 390	€ 399	€ 408	€ 418	€ 428	€ 438	€ 449	€ 460
<i>Criminaliteit</i>											
Diefstal					€ 1.400						
Advocaat					€ 2.700						
Totaal	€ -385	€ 301	€ 1.444	€ 2.065	€ 145.610	€ 20.435	€ 20.487	€ 29.949	€ 30.006	€ 30.066	€ 30.129

3.4.2 *Immateriële baten*

De lokale, langdurige hulp op maat levert diverse immateriële baten op. Mariana ontwikkelt haar sociaal steun netwerk, werkt aan haar ontwikkeling en beweegt meer. Dit draagt allemaal bij aan een positiever zelfbeeld en meer zelfvertrouwen. Hier profiteren ook haar kinderen van. Zij groeien in een positiever thuis klimaat op waardoor zij zich op sociaal en emotioneel vlak beter ontwikkelen.

4 Persona 3 – Jeugdproblematiek

De laatste persona betreft een stel met twee tienerkinderen waarvan de zoon extreem puberaal gedrag vertoont. Dit gaat zo ver dat hij in aanraking komt met justitie.

4.1 Huidige situatie

Samantha (35) en Johan (37) de Vries zijn al sinds hun tienerjaren bij elkaar, wonen in een dorp en hebben samen vroeg kinderen gekregen, namelijk Sanne (18) en Levi (16). Samantha heeft sinds Levi zes jaar is, in de thuiszorg gewerkt. Ze kreeg steeds meer last van lage rugklachten. Deze werden zo ernstig dat ze sinds twee jaar nu volledig arbeidsongeschikt is. Dagelijks heeft ze nog last van haar rug en ook mentaal is het zwaar om niet te kunnen werken. Johan draait sindsdien extra weekend- en avonddiensten in een distributiecentrum. Sanne en Levi zitten op de middelbare school. Sinds Samantha arbeidsongeschikt is, is de sfeer thuis minder goed. Johan komt vaak afgepeigerd thuis en kan bij een enkele vraag van één van zijn kinderen al uit zijn vel springen. De afspraken met de herkeuringsarts bij UWV zijn voor Samantha stressvol. Het is elke keer weer spannend of ze haar hele uitkering kan houden of toch weer gedeeltelijk arbeidsgeschikt wordt verklaard. De onzekerheid over haar inkomen en van het gehele gezin levert veel stress op. Met name Levi – een wat gevoelige jongen – heeft last van de spanning die in huis hangt. Hij komt niet meer direct naar huis na school, maar hangt met vrienden buiten rond. Ook spijbelt hij veel van school en ondervindt buiten school veel problemen. Zo is hij onlangs in aanraking geweest met justitie wegens het plegen van diefstal. Hiervoor heeft hij een korte taakstraf opgelegd gekregen en loopt hij bij de jeugdreclassering. Samantha en Johan zijn bang dat hun zoon nog verder het verkeerde pad opgaat, maar ze weten niet goed wat ze moeten doen. Door de zorgen om hun onzekere financiële situatie en om hun zoon slaapt Johan slecht en heeft hij vaak hoofdpijn. Wanneer Johan naar de huisarts gaat voor zijn klachten, blijkt dat hij ook een verhoogde bloeddruk heeft. Samantha voelt zich vaak verdrietig en vraagt zich af of ze heeft gefaald als moeder. Deze gevoelens brengen herinneringen van haar eigen jeugd naar boven waarin ze slecht is behandeld door haar ouders en op jonge leeftijd uit huis is geplaatst. Ze heeft hier hechtingsproblematiek aan overgehouden waardoor ze buiten haar gezin om weinig mensen vertrouwt.

4.2 Verloop zonder lokale, langdurige hulp op maat

4.2.1 0 tot 1 jaar

Het vele werken eist zijn tol. Johan raak overspannen en moet op advies van de bedrijfsarts minder uren werken. Hierdoor mist het gezin de extra inkomsten van de weekend- en avonduren. Dit heeft ook zijn weerslag op Samantha. Ze is lusteloos van het niets doen en wordt steeds passiever. Ze kan het niet meer opbrengen om boodschappen te doen. Meerder keren per week wordt er eten besteld. De uitgaven van het gezin zijn groter dan de inkomsten. Samantha durft geen hulp te vragen bij de gemeente of UWV. Ze vertrouwt de overheid niet. De situatie thuis verslechtert. Sanne wordt verliefd op een vriend van Levi. Ze hoort nu bij deze vriendengroep en past zich aan. Ze komt midden in de nacht thuis, mist schoolexamens en zakt voor haar eindexamen. Doordat Levi zich niet focust op zijn havo opleiding en slechte cijfers haalt, stroomt hij noodgedwongen door naar het vmbo. Het niveau is eigenlijk te laag voor hem en hij verveelt zich enorm en spijbelt al snel weer veel.

4.2.2 1 tot 3 jaar

De financiële problemen van het gezin stapelen zich op. Johan en Samantha zijn gedwongen hun huis te verkopen, omdat ze de hypotheek niet meer kunnen betalen. Het lukt ze gelukkig snel hun

huis te verkopen en een nieuw woonhuis te vinden. Het nieuwe huis is wel een stuk kleiner dan het vorige huis. Dit geeft veel spanningen. Sanne heeft geen rustige plek meer om te leren voor haar eindexamen, en ze was al eens gezakt. Ze besluit te stoppen met school en gaat bij haar vriend wonen. Levi kan zich niet motiveren om er iets van te maken op school. Het is allemaal te saai en simpel voor hem maar desondanks zakt hij voor zijn eindexamen. Hij is veel liever op straat met zijn vrienden. Opnieuw pleegt hij een strafbaar feit en wordt hij veroordeeld voor medeplichtigheid bij fraude. Hij heeft zijn bankrekening beschikbaar gesteld aan fraudeurs die hem in ruil daarvoor beloofden dat hij snel en gemakkelijk geld zou kunnen verdienen. Johan heeft steeds vaker last van zijn gezondheid. Het lukt hem niet om extra uren te draaien. Het gezin komt net aan rond. Samantha voelt zich futloos, maakt zich veel zorgen om haar kinderen en heeft weinig energie om dingen te ondernemen.

4.2.3 3 tot en met 10 jaar

Het gezin moddert voort. Sanne probeert zonder diploma een baan te vinden. Ze hopt van uitzendbaan naar uitzendbaan. Ze wordt al vroeg zwanger van haar vriend. Ook Lévi heeft moeite een baan te vinden vanwege zijn strafblad. Johan ontwikkelt hartproblemen en Samantha een zware depressie waardoor ze moet worden opgenomen in een GGZ instelling.

4.3 Verloop met lokale, langdurige hulp op maat

4.3.1 0 tot 1 jaar

Een gezinsbegeleider gaat naast het gezin staan en vraagt hen waar ze hulp bij nodig hebben. Samantha voelt zich eindelijk begrepen en kan haar hart luchten. Ze maakt zich veel zorgen om Johan die teveel werkt en slecht slaapt. Maar dat ze ook geen uitweg ziet omdat ze toch het extra geld nodig hebben. Ook de angst voor het UWV wordt besproken. Al sinds ze kind is heeft ze gehoord dat ze de overheid niet kan vertrouwen. Ook vertelt ze hoe het gaat met de kinderen. Ze ziet dat het met Levi steeds minder makkelijk gaat thuis. En voor Sanne heeft ze door het gedoe met Levi eigenlijk te weinig tijd. Sanne verdwijnt steeds vaker naar haar kamer als ze thuis komt van school. En ze is niet van haar mobiel weg te slaan. Wat ze daar nou precies allemaal mee doet, het is voor Samantha een raadsel. De begeleider komt samen met Samantha tot de conclusie dat het belangrijk is om eerst een overzicht te maken van de inkomsten en uitgaven. Ze concluderen dat het harde werken van Johan wel nodig is gezien het hoge uitgavepatroon door de vele afhaalmaaltijden van Thuisbezorgd. Met de gezinscoach stelt Samantha een nieuw boodschappen budget op. Dit vermindert de stress in het gezin. Daarnaast zorgt de gezinscoach ervoor dat Lévi een Halt-straf krijgt als gevolg van de diefstal die Lévi pleegde. Hiermee wordt een strafblad voorkomen.

4.3.2 1 tot 3 jaar

Maar het leven wordt steeds duurder door de opgroeiende kinderen (studeren). Er zit een grens op waar je kan bezuinigen. Het inkomen van het gezin moet omhoog om de vaste lasten te blijven betalen. Omdat Samantha arbeidsongeschikt is, is het nodig dat Johan meer gaat verdienen. Samen met de begeleider zoekt Johan uit hoe hij dit voor elkaar kan krijgen. De begeleider oppert eens het gesprek aan te gaan binnen het huidige bedrijf, met zijn leidinggevende. Johan ziet het wel zitten om teamleider te worden, maar heeft daarvoor niet de juiste opleiding. Met zijn leidinggevende kijkt hij naar opleidingsmogelijkheden. De leidinggevende van Johan wil hem een kans geven. Johan kan een interne cursus volgen. Na een half jaar zet Johan de volgende stap in zijn loopbaan. Het gezin krijgt hierdoor meer financiële ademruimte. Samantha en Johan staan positiever in het leven. Ze gaan samen sporten en zijn actiever en hebben daardoor minder gezondheidsproblemen. Samantha gaat naar de fysiotherapeut voor advies over gezond bewegen. Dit alles geeft meer rust en vrolijkheid in het gezin. Het gaat beter met de kinderen op school. Er is meer contact. Sanne slaagt voor haar vwo examen en is aan haar eerste jaar studie begonnen. Ze

wilt zich volledig focussen op het behalen van haar eerste studiejaar en woont daarom nog even thuis en heeft geen bijbaan. Levi zit nu in zijn eindexamen jaar, komt goed mee en zal naar verwachting zijn havo diploma behalen. Ook hij geeft de meeste prioriteit aan zijn opleiding en stelt een bijbaan voorlopig uit.

4.3.3 3 tot en met 10 jaar

Johan werkt met plezier als teamleider. Hij leert nog elke dag bij. Hij vindt zijn werk leuk. Sanne en Lévi volgen beiden een vervolgopleiding, dat gaat goed. Johan en Samantha sporten regelmatig samen. Samantha is onlangs een traject bij een coach gestart om meer vertrouwen te krijgen in zichzelf en in anderen. Het traject begint al zijn vruchten af te werpen: Samantha oriënteert zich nu op vrijwilligerswerk. Ze denkt eraan om inwoners te helpen met het contact met de overheid. Ze wil graag haar ervaringsdeskundigheid en ervaringen positief inzetten.

4.4 Baten

4.4.1 Materiële baten

Bij dit gezin is er in potentie een maximum bedrag van € 294.821 aan materiële baten te realiseren met inzet van de lokale, langdurige hulp op maat (de jaarlijkse totaalbedragen zijn verdisconteerd met een discontovoet van 2% en bij elkaar opgeteld). Ook hier zijn de baten in onderstaande tabel uitgesplitst naar de duur van het programma van het FNO en naar de verschillende domeinen.

Doordat Samantha volledig arbeidsongeschikt is in zowel de situatie met inzet van het programma als zonder inzet, zal ze in beide situaties een WIA-uitkering blijven ontvangen. Hierop zijn geen baten te realiseren. Wél neemt het inkomen van Johan toe omdat hij een interne cursus gaat volgen om teamleider te worden (de baten tellen op tot € 9.661). Ook wordt voorkomen dat Sanne haar vwo opleiding niet afmaakt en hierdoor een vermindering van haar toekomstig inkomen ondervindt (€ 1.343). Hetzelfde geldt voor Levi, die door inzet van het programma zijn havo diploma behaald en niet vroegtijdig van school gaat, zijn verwachte, toekomstig inkomen neemt hierdoor toe (€ 3.759). Bovendien ondervindt hij geen hinder van een strafblad bij zowel het zoeken naar een baan als het type geschoold werk dat hij in de toekomst zal uitvoeren. Hiermee worden baten ter waarde van € 6.000 per jaar gerealiseerd aan het begin van zijn carrière, welke later toenemen tot € 8.000 per jaar.

Ook bij dit gezin zijn er op het domein van gezondheid verschillende materiële baten te realiseren. Zo zal Samantha nog steeds klachten ondervinden van haar rug, maar zullen deze niet toenemen over tijd door de behandelingen bij de fysiotherapeut. Hiermee worden vanaf het derde jaar, jaarlijks € 1.000 extra aan materiële baten gerealiseerd. Doordat het gezin minder stress ondervindt en Johan en Samantha vanaf het tweede jaar samen gaan sporten, neemt het risico van Johan zijn hoge bloeddruk af, welke baten opleveren (€ 383 in het tweede jaar oplopend tot € 823 in het tiende jaar). In het derde jaar wordt voorkomen dat Samantha een zware depressie krijgt (de baten hiervan beginnen in het derde jaar met € 8.000 en lopen af tot € 1.000 in het tiende jaar omdat gedwongen opname in de situatie zonder inzet, er ook toe leidt dat haar depressie afneemt) en dat ze moet worden opgenomen (€ 8.525). De inzet voorkomt verder dat Johan hartproblemen krijgt (beginnend bij € 1.000 in het derde jaar oplopend tot € 8.000 in het tiende jaar).

Tot slot zijn er baten te realiseren op het domein criminaliteit. Levi is in de huidige situatie al eens in aanraking gekomen met justitie, maar zal hierdoor geen moeite ondervinden bij het verkrijgen van een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) of bij het vinden van een baan (deze baten zijn bovenstaand beschreven). Met behulp van de inzet kan hij bij bureau HALT een straf verrichten zonder dat er jeugdreclassering aan te pas hoeft te komen (tweemaal € 3.700 tussen het heden en het tweede jaar). Tot slot wordt met behulp van de inzet voorkomen dat hij zijn misstap als geldezel⁶ begaat (€ 1.400) en dat hij hiervoor een advocaat nodig heeft (€ 2.700).

⁶ Een geldezel (ook wel katvanger genoemd) is iemand die zijn bankrekening beschikbaar stelt voor criminelen. Criminelen sluizen geld door zonder daarbij het risico te lopen om zelf in beeld te komen. Degene die zijn bankrekening beschikbaar stelt is vrij eenvoudig te vinden omdat de rekening op zijn/haar naam staat. Zie: <https://www.veiligbankieren.nl/fraude/geldezels/>

Tabel 4.1 Maatschappelijke materiële baten persona 3 per jaar (van jaar 0 – jaar 10)

Domeinen	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
<i>Werk en inkomen</i>											
WIA (IVA)-uitkering	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Inkomen Johan	€ 0	€ 9.661	€ 9.661	€ 9.661	€ 9.661	€ 9.661	€ 9.661	€ 9.661	€ 9.661	€ 9.661	€ 9.661
Vermindering toekomstig inkomen Sanne				€ 1.343	€ 1.343	€ 1.343	€ 1.343	€ 1.343	€ 1.343	€ 1.343	€ 1.343
Inkomensverschil strafblad Levi				€ 6.000	€ 6.000	€ 6.000	€ 6.000	€ 8.000	€ 8.000	€ 8.000	€ 8.000
Vermindering toekomstig inkomen Levi			€ 3.759	€ 3.759	€ 3.759	€ 3.759	€ 3.759	€ 3.759	€ 3.759	€ 3.759	€ 3.759
<i>Onderwijs</i>											
Leerplichtambtenaar	€ 315	€ 315									
<i>Gezondheid</i>											
Rugklachten	€ 0	€ 0	€ 0	€ 1.000	€ 2.000	€ 3.000	€ 4.000	€ 5.000	€ 6.000	€ 7.000	€ 8.000
Hoge bloeddruk	€ 0	€ 0	€ 383	€ 521	€ 598	€ 652	€ 694	€ 730	€ 763	€ 794	€ 823
Depressie				€ 8.000	€ 7.000	€ 6.000	€ 5.000	€ 4.000	€ 3.000	€ 2.000	€ 1.000
Zorgkosten opname depressie				€ 8.525							
Hartproblemen				€ 1.000	€ 2.000	€ 3.000	€ 4.000	€ 5.000	€ 6.000	€ 7.000	€ 8.000
<i>Criminaliteit</i>											
Geldeznel			€ 1.400								
Advocaat Levi			€ 2.700								
Diefstal (vermogensdelict)	€ 0										
Jeugdreclassering	€ 3.700	€ 3.700									
Totaal	€ 4.015	€ 13.676	€ 17.903	€ 39.809	€ 32.362	€ 33.415	€ 34.458	€ 37.494	€ 38.526	€ 39.557	€ 40.586

4.4.2 *Immateriële baten*

De lokale, langdurige hulp op maat levert diverse immateriële baten op. Zo ontstaat er meer bewustwording bij Samantha en Johan over hun financiën. Dit draagt bij aan een gezonder uitgavenpatroon in de toekomst. Johan krijgt meer energie door zijn nieuwe baan wat stress verlagend werkt en zorgt voor een positiever instelling. Hier profiteren de kinderen van. Samantha vergroot het vertrouwen in haar zelf en haar omgeving. Dit draagt bij aan haar zelfredzaamheid.

5 Geraadpleegde bronnen

5.1 Bronnen persona 1

<https://www.vtv2018.nl/leefstijl-en-omgeving>

De maatschappelijke prijslijst (2017).

<https://www.rivm.nl/kosteneffectiviteit-van-infectieziektebestrijding-vanuit-volksgezondheidsperspectief>

5.2 Bronnen persona 2

<https://www.vtv2018.nl/leefstijl-en-omgeving>

De maatschappelijke prijslijst (2017).

<https://www.rivm.nl/kosteneffectiviteit-van-infectieziektebestrijding-vanuit-volksgezondheidsperspectief>

<https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/publicaties/2020/12/18/uitkeringsbedragen-per-1-januari-2021/uitkeringsbedragen+januari+2021.pdf>

<https://www.nibud.nl/consumenten/kindgebonden-budget/>

<https://travellingtheyoungones.nl/hoogte-leerplicht-boete/#:~:text=De%20leerplicht%20boete%20is%20inmiddels,%E2%82%AC1800%20voor%20%20weken.>

<https://duo.nl/zakelijk/verzuim/verzuim/soorten-verzuim.jsp>

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/bijstand/documenten/publicaties/2020/12/18/uitkeringsbedragen-per-1-januari-2021>

<https://www.nibud.nl/consumenten/kindgebonden-budget/#:~:text=Voor%20kinderen%20tussen%20de%2012,onafhankelijk%20van%20het%20aantal%20kinderen.>

<https://www.lochem.nl/fileadmin/internet-doc/Onderwijs-Werk-Ondernemen/Onderwijs/beleidsnota-leerplicht.pdf>

<https://www.nji.nl/Cijfers-schoolverzuim>

<https://www.volksgezondheidenzorg.info/onderwerp/levensverwachting/cijfers-context/huidige-situatie/#:~:text=In%202019%20was%20de%20levensverwachting,jarige%20vrouw%2086%2C7%20jaar>

https://www.staatvenz.nl/sites/default/files/rap_zorg_depressie_beveiligd_def.pdf

https://richtlijnendatabase.nl/richtlijn/depressie/gezondheidseconomische_aspecten.html#tab-content-substantiation

https://www.zorginstituutnederland.nl/binaries/zinl/documenten/rapport/2018/05/07/ziektelast-in-de-praktijk/Ziektelast+in+de+praktijk_definitief.pdf

<https://www.onderwijsincijfers.nl/kengetallen/internationaal/aansluiting-onderwijs-arbeidsmarkt/onderwijs-arbeidsmarkt-salaris>

5.3 Bronnen persona 3

<https://www.vtv2018.nl/leefstijl-en-omgeving>

De maatschappelijke prijslijst (2017).

<https://www.rivm.nl/kosteneffectiviteit-van-infectieziektebestrijding-vanuit-volksgezondheidsperspectief>

<https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/publicaties/2020/12/18/uitkeringsbedragen-per-1-januari-2021/uitkeringsbedragen+januari+2021.pdf>

<https://www.nibud.nl/consumenten/kindgebonden-budget/>

<https://travellingtheyoungones.nl/hoogte-leerplicht-boete/#:~:text=De%20leerplicht%20boete%20is%20inmiddels,%E2%82%AC1800%20voor%20%20weken.>

<https://duo.nl/zakelijk/verzuim/verzuim/soorten-verzuim.jsp>

<https://www.uvw.nl/particulieren/ziek/ziek-wia-uitkering/tijdens-wia-uitkering/detail/hoe-hoog-is-mijn-iva-uitkering>

<https://www.werkzoeken.nl/salaris/magazijnmedewerker/>

<https://rivm.openrepository.com/bitstream/handle/10029/622375/2018-0146.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

<https://www.onderwijsincijfers.nl/kengetallen/internationaal/aansluiting-onderwijs-arbeidsmarkt/onderwijs-arbeidsmarkt-salaris>

<https://www.cbs.nl/nl-nl/achtergrond/2014/42/inkomsten-en-criminaliteit-de-wisselwerking-tussen-veranderende-inkomsten-en-arrestaties>

<https://www.lochem.nl/fileadmin/internet-doc/Onderwijs-Werk-Ondernemen/Onderwijs/beleidsnotaleerplicht.pdf>

<https://www.nji.nl/Cijfers-schoolverzuim>

https://www.rug.nl/cpheb/docs/2019-jan-symposium/michiel_reneman_groningen_spine_cohort.pdf

https://www.zorginstituutnederland.nl/binaries/zinl/documenten/rapport/2018/05/07/ziektelast-in-de-praktijk/Ziektelast+in+de+praktijk_definitief.pdf

<https://mens-en-samenleving.infonu.nl/regelingen/143626-hoeveel-kost-een-advocaat.html#:~:text=Gemiddeld%20is%20een%20advocaat%20ongeveer,per%20zaak%20heel%20erg%20verschillen.>

Over Ecorys

Ecorys is een toonaangevend internationaal onderzoeks- en adviesbureau dat zich richt op de belangrijkste maatschappelijke uitdagingen. Door middel van uitmuntend, op onderzoek gebaseerd advies, helpen wij publieke en private klanten bij het maken en uitvoeren van gefundeerde beslissingen die leiden tot een betere samenleving. Wij helpen opdrachtgevers met grondige analyses, inspirerende ideeën en praktische oplossingen voor complexe markt-, beleids- en managementvraagstukken.

Onze bedrijfsgeschiedenis begon in 1929, toen een aantal Nederlandse zakenlieden van wat nu beter bekend is als de Erasmus Universiteit, het Nederlands Economisch Instituut (NEI) oprichtten. Het doel van dit gerenommeerde instituut was om een brug te slaan tussen het bedrijfsleven en de wereld van economisch onderzoek. Het NEI is in 2000 uitgegroeid tot Ecorys.

Door de jaren heen heeft Ecorys zich verspreid over de wereld met kantoren in Europa, Afrika, het Midden-Oosten en Azië. Wij werven personeel met verschillende culturele achtergronden en expertises, omdat wij ervan overtuigd zijn dat mensen met uiteenlopende eigenschappen een meerwaarde kunnen bieden voor ons bedrijf en onze klanten.

Ecorys excelleert in zeven werkgebieden:

- Economic growth;
- Social policy;
- Natural resources;
- Regions & Cities;
- Transport & Infrastructure;
- Public sector reform;
- Security & Justice.

Ecorys biedt een duidelijk aanbod aan producten en diensten:

- voorbereiding en formulering van beleid;
- programmamanagement;
- communicatie;
- capaciteitsopbouw (overheden);
- monitoring en evaluatie.

Wij hechten waarde aan onze onafhankelijkheid, onze integriteit en onze partners. Ecorys geeft om het milieu en heeft een actief maatschappelijk verantwoord ondernemingsbeleid, gericht op meerwaarde voor de samenleving en de markt. Ecorys is in het bezit van een ISO14001-certificaat dat wordt ondersteund door al onze medewerkers.

Postbus 4175
3006 AD Rotterdam
Nederland

Watermanweg 44
3067 GG Rotterdam
Nederland

T 010 453 88 00
F 010 453 07 68
E netherlands@ecorys.com
K.v.K. nr. 24316726

W www.ecorys.nl

Sound analysis, inspiring ideas